

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Jezus zeide tot haar: Ga heen, roep uw man, en kom hier. (Johannes 4:16)

De Heere Jezus moest door Samaria gaan. Dat is een moeten geweest van Gods soeverein welbehagen. Want de Heere heeft ook in Samaria mensen die onder het zegel van Gods verkiezing liggen. En Gods verkiezing bepaalt de gang van het Evangelie. Dat is ten diepste ook de reden waarom de Samaritaanse vrouw uitgerekend op dat midaguur water kwam putten. Het meest hete en dus ongewone uur om dat zware werk te doen. De Heere Jezus vraagt aan haar: 'Geef Mij te drinken'. Dat was heel ongewoon. Joden en Samaritanen hadden een grote hekel aan elkaar en er bestonden allerlei twisten op godsdienstig gebied. Daarbij kwam ook nog dat mannen en vrouwen in het openbaar niet met elkaar spraken. Maar de Heere Jezus zoekt via deze vraag een opening om haar het Evangelie te verkondigen. Hij wil haar het levende water geven. Dat is het heil in Christus dat de Heilige Geest toepast aan het hart van een verloren zondaar. Dat is het onderwerp waar de Heere Jezus over wil spreken. Het levende water.

Maar daar is in haar leven totaal geen plaats voor. Ze laat uit haar antwoorden zien dat ze helemaal niet begrijpt waar de Heere Jezus over spreekt. En als de Heere Jezus in Zijn lankmoedigheid het dan nog een keer uitlegt, dan gaat ze zelfs met Hem spotten. 'Geef mij dat water, opdat mij niet dorste, en ik hier niet moet komen om te putten'. Het geldt ook van haar 'De natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want zij zijn hem dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan omdat zij geestelijk onderscheiden worden'.

Maar, de Heere Jezus gaat het haar duidelijk maken. En dat doet Hij door het stellen van een vraag. 'Ga heen, roep uw man'. Het lijkt op het eerste gezicht of de Heere Jezus van onderwerp verandert. Echter, Hij houdt vast aan zijn plan om haar het levende water te geven. En om daar plaats voor te maken, vraagt de Heere Jezus haar om haar man te halen. Hij gaat haar leren hoe groot haar zon-

den en ellenden zijn. Door haar te confronteren met de wet Gods. 'Ga heen, roep uw man'.

En wat antwoordt ze? Vier woordjes, in het Grieks maar drie. 'Ik heb geen man.' In haar vorige antwoorden was ze heel uitgebreider. Ze was zomaar niet uitgepraat. Maar nu het over haar gaat en over haar man gaat, nu is ze heel kort: 'Ik heb geen man'. O ze kan er veel meer over zeggen, maar ze wil het niet. Want de Heere Jezus stelt haar een ontdekkende vraag. En ontdekking doet pijn. En dan is een zondaar zo maar niet bereid om in één keer zich over te geven. Een mens probeert die pijn te ontwijken. En wat is dat ongelukkig, want je staat er je eigen zaligheid mee in de weg. Die Samaritaanse deed het ook. Want ze zegt alleen maar: 'Ik heb geen man'.

Maar daar neemt de Heere Jezus geen genoegen mee. Met halve waarheden en halve belijdenissen. En daarom gaat Hij dieper graven in haar leven. Hij zegt tegen de Samaritaanse vrouw: 'Gij hebt vijf mannen gehad, en dien gij nu hebt, is uw man niet; dat hebt gij met waarheid gezegd'. Zijn ze allemaal gestorven? Nee, uit de context van het hele verhaal is wel duidelijk dat we te maken hebben met een zedeloze vrouw. De Heere Jezus wist dat en dat laat Hij haar weten. Want de Heere werkt nooit over de zonde heen. Hij zal de zonde een keer ordentelijk voor onze ogen zal stellen. En het is een zegen als dat hier in ons leven mag plaatsvinden. En niet straks pas als we voor Zijn rechterstoel staan. Want dan is het te laat. Maar als we nu ontdekt worden aan zonde en schuld, dan is er nog doen aan.

Daarom stelt de Heere Jezus die vraag. Omdat Hij deze vrouw wil leren om genade te vragen. Zo alleen zal deze vrouw vanuit de ware behoefte gaan vragen om dat levende water. Zo alleen komt er werkelijk plaats voor de verzoening met God en de vergeving van zonden. Hoe zullen wij anders ooit dorsten naar dat levende water? Hoe zullen we ooit begerig zijn naar genade? Onze kwaal moet ontdekt worden. En pas dan komt er plaats voor de Heere en voor Zijn ge-

nade. Zolang een mens niet aan zichzelf ontdekt is, zolang hij niet weet wat het is om zondaar te zijn, dan leeft hij gewoon door.

Laten we toch eerlijk voor God mogen worden. 'Ik wil mijn misdaan die U tegen / niet verbergen ik bedek voor U die niet'. En als de Heere een zondaar aan zichzelf ontdekt. Als hij de zonden gaat blootleggen, dan is dat niet uit hardheid. Maar daarin handelt Hij uit zondaarsliefde. Dan doet Hij dat opdat de zondaar eens echt zal gaan leren om genade te smeken. Dat blijkt toch ook wel uit Zijn woorden. 'Ga heen...roep uw man...en kom hier'. Ze had verdiend dat de Heere Jezus alleen zou zeggen: 'Ga heen'. Punt. 'Ga maar weg, want het heeft geen zin om nog langer met u te spreken. Ga weg van Mij'. Maar dat doet Hij niet. Hij zegt wel 'Ga heen', maar Hij voegt er aan toe: '...roep uw man en kom hier'. Ze mag komen, met heel haar zondige leven. Hij nodigt haar uit om mét haar zonden en mét haar ellenden tot Hem zich ter genezing te wenden. Hoe zwaar hoe lang ze ook Zijn wetten heeft geschonden, ze mag terugkomen. Gelukkig wel, want wat moet ze er anders mee doen? Moet ze eerst die zonden hebben overwonnen, moet ze zichzelf eerst wat hebben opgeknapt voordat ze mag komen? Nee, ze mag komen zoals ze is.

En zo roept de Heere Jezus ook u en jou. Als een arm en verloren zondaar. Als een schuldenaar. 'Alleenlijk ken uw ongerechtigheid, dat ge tegen de Heere hebt gezondigd. En al hebt ge dan met veel boeleerders gehoereerd. Keer nochtans weder tot Mij (Jeremia 3)'.

Zondaren worden genodigd. En dan geen halve zondaren, die zichzelf al wat opgeknapt hebben. Maar eerlijk gemaakte zondaren, die alleen maar kunnen zeggen: 'Ik heb tegen U o Heere, zwaar en menigmaal misdreven'. Om als een vloekwaardige te vluchten tot Hem Die om niet het levende water wil geven. 'O alle gij dorstigen! komt tot de wateren, en gij, die geen geld hebt, komt, koopt en eet, ja komt, koopt zonder geld, en zonder prijs, wijn en melk!'

Elburg, M.A. Kempeneers

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ds. M.A. Kempeneers opgenomen over Johannes 4:16 "Jezus zeide tot haar: Ga heen, roep uw man, en kom hier." Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 4:17 onder het opschrift "Welk een woord." Ds. P. Roos schrijft verder over het huisbezoek. Ds. P. den Butter schrijft opnieuw over Rehabeam. Ds. J.M.J. Kieviet gaat verder met de behandeling van het Avondmaalsformulier en schrijft een column.

Ontmoetingsdag

De volgende ontmoetingsdag zal D.V. gehouden worden zaterdag 18 april in het kerkgebouw van de Chr. Geref. Kerk te Werkendam. Het onderwerp waarover gesproken zal worden luidt: Christusprediking. Sprekers: ds. M.C. Tanis "Christus de Gezalfde", ds. P. den Butter "Christus als Profeet", ds. J.P. Boiten "Christus als Hogepriester en ds. A. van Heteren "Christus als Koning."

Jaaroverzicht 2008

In dit nummer van ons blad is het jaaroverzicht over 2008 opgenomen. Dit is iets later dan anders. De fam. J. Boer-

Bunk uit Barendrecht heeft dit overzicht met liefde en zorg enige jaren voor ons gemaakt, maar was daar vanwege gezinsomstandigheden helaas niet langer toe in staat. We zeggen de fam. J. Boer-Bunk nogmaals heel hartelijk dank voor het werk dat zij verricht hebben en wensen hen van harte sterkte en de nabijheid des Heeren toe in de moeiten en zorgen die er gekomen zijn wat de gezondheid van één van hun kinderen betreft. Inmiddels hebben wij korte tijd geleden br. G. Koffeman (oud-diaken) uit Urk bereid gevonden het jaaroverzicht te maken. In zeer korte tijd heeft hij zich van deze taak gekweten en dit overzicht keurig gereed gemaakt. We zeggen hem daarvoor heel hartelijk dank.

Ds. M.C. Tanis 80 jaar

Onze voorzitter, ds. M.C. Tanis, mocht de leeftijd der zeer sterken bereiken. We willen hem, zijn vrouw en gezin hiermee van harte gelukwensen en Gods zegen toewensen in het nieuwe levensjaar. Het Woord mag nog geregeld bediend worden in de kerken waar hij in de weg van Gods voorzienigheid een plaats heeft gekregen. Er mogen nog geregeld artikelen geschreven worden voor ons blad. Het is een voorrecht dit alles nog te mogen doen op deze leeftijd. De Heere geve dat dit nog enige tijd zal mogen voortgaan en verbinde er Zijn zegen aan tot uitbreiding van Zijn Koninkrijk.

Koningin Beatrix 71 jaar

Zaterdag 31 januari is koningin Beatrix 71 jaar geworden. Al heel wat jaren mag zij haar zware taak vervullen. Ze mag nog goed gezond zijn. Gebed voor onze vorstin is nodig. Zonder de hulp des Heeren kan zij haar taak niet vervullen. Zonder Gods Woord als richtsnoer kan zij haar werkzaamheden niet op de juiste wijze verrichten. We wensen koningin Beatrix Gods zegen toe in het nieuwe levensjaar.

Versijning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 19 februari verschijnen. Kopij graag binnen donderdag 12 februari.

AvH

CHR. Geref. BEZINNINGSKRING BINNEN DE CLASSIS LEEUWARDEN

Op D.V. zaterdag 21 februari a.s. Zal onze jaarlijks bezinningsmiddag bijeenkomst worden gehouden. Thema: "Wie is God?" Inleiders: Ds. P. den Ouden: De troon van God. Ds. A.A. Egas: de liefde van God. Aanvang 14.00 uur. In de pauze tijd voor ontmoeting en gesprek. Kinderopas en boekentafel aanwezig. Er wordt gelegenheid gegeven voor het stellen van vragen. Allen van harte welkom! Plaats: Chr. Geref. "Sionskerk" Hoofdweg 127 te Damwoude.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.
Telefoon: 0184-669116.
Fax: 084-2220131.
Email: pand@solcon.nl
Giròrek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 10,- per jaar.
Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.
Advertenties € 0,34 (excl. btw) per mm met een kolombreedte van 6 cm.
Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Ambtelijke praktijk

WELK EEN WOORD

2 Tim. 4:17

Paulus heeft wat geschreven. In zijn brief heeft hij het ook over zijn onderzinkingen. De houding van Alexander had hem diep aangegrepen, als ook het verlaten van zijn broeders. Ze lieten hem in de steek bij zijn eerste verhoor en verdediging. Maar wraakgevoelens of bitterheid beheersten hem niet. Dat komt omdat de deugden van de Heere voor hem leefden. En daarin zag hij de Heere Zelf. Welk een zegen is dat. Om die genade moet steeds gebeden worden. Want er kan wat plaatsvinden. Houding van vrienden kan zich in één keer veranderen. Woorden kunnen wat doen. Laster kan zo aangrijpend zijn. Maar wie op mensen blijft zien, ziet niet anders dan mensen, blijft alleen denken aan mensen. Is dat zo, laat dan de bede zijn: verlos mij Heer' van 's mensen overlast, dan zal ik U naar Uw bevelen eren. Dan komt boven wie de Heere is. Wie Hij was. Wat Hij deed. Gij hebt getoond voor mij te waken. Wat is het rijk wan-

neer we zo ons leven in de Schriften terugvinden. Paulus, die droeve situaties had beschreven, komt met het 'maar'. En wat daar op volgt. Dat woord 'maar' is ons niet onbekend. Het wordt gebruikt. Het wordt gelezen. Wij hebben het uitgesproken of geschreven. Misschien is het al verschillende malen gebeurd.

Maar

Het woord wijst op een tegenstelling. Vandaar dat we spreken van een tegenstellend voegwoord. In de Bijbel komen we dit woordje ook tegen. Laten we denken aan twee bekende Psalmen. Psalm 42 en 130. We kunnen lezen in welk een situatie David gekomen is. Diep aangrijpend. Diep ingrijpend. Maar welk een ster der hoop was er in de duisternis. In zijn nacht. Maar de Heere zal des daags Zijn goedertierenheid gebieden en des nacht zal Zijn lied bij mij zijn. Het gebed tot de Gods mijns levens (Psalm 42:9). In Psalm 130 lezen we weer het woord 'maar'. Bij het heilgdom gekomen had de dichter geen enkele bestaansgrond

voor de Heere. Handelt de Heere naar Zijn heilig recht dan kwam de dichter om in Gods oordeel. Maar bij het spreken tot de Heere mag hij belijden: maar bij U is vergeving (Psalm 130:4a). Waar wijst in beide Psalmen het woord 'maar' op? Verstaan wij het dan onderstrepen wij wat in de tekstverzen staat. En dat gebeurt niet eenmaal maar regelmatig. Voor het persoonlijke of ambtelijke leven. Nu moeten we verder letten op de gouden letters door Paulus geschreven: maar de Heere heeft mij bijgestaan (vs. 17a). De Heere Jezus Christus heeft hem niet in de steek gelaten. Welk een troost. Welk een steun. Welk een roem. De Heere maakt steeds waar: Ik ben met u al de dagen tot de voleinding der wereld (Matth. 28:20). Nu begon op een bepaalde dag de rechtszitting. Als eerste kreeg de aanklager het woord. Waarschijnlijk was dit Alexander. Een bekende van Paulus. Dat treft bijzonder. Maar de Heere was nabij. Ontzettende dingen werden Paulus verweten. Alles wat gezegd wordt was in strijd met de waarheid. Maar het kan voor de rechter legitiem zijn. Men zei van Paulus: Leer en levenshouding zijn staatsgevaarlijk. Geageerd wordt tegen keizerverering en deze keizerverering werd bestempeld als afgoderij. De ene aanklacht na de andere kwam naar voren. Alles werd zelfs onderstreept door getuigen. Paulus hoorde alles aan. Leugens werden gehoord. Lastertaal werd uitgesproken. Woorden verdraaid. Wat als waarheid werd uitgesproken werd een totaal andere inhoud gegeven en als overtreding naar voren gebracht. Net als zijn trouwe Meester overkwam Paulus laster en hoorde hij leugentaal. Het geslacht dat leeft van leugentaal en laster is nog niet uitgestorven. Zolang de satan op aarde kan werken heeft hij zijn handlangers. Bijzonder in de kerk. En dat is het pijnlijkste. Taal van dichtbij. De hartelijke vraag van Agur aan de Heere mag wel leven: doe valsheid en leugentaal verre van mij. Of Davids gebed: Laat de redenen mijns monds en de overdenking van mijn hart welbehagelijk zijn voor Uw aangezicht, o Heere.

Daad van de Heere

Kennelijk heeft Paulus ondervonden de bijstand van de Heere. Aan zijn schrijven voegde hij toe: "en heeft mij bekrachtigd." De Heere deed Paulus overtuigend spreken en deed hem zo weerleggen alle beschuldigingen. De Heere maakte Zijn belofte waar: Wanneer zij u overleveren zo zult gij niet bezorgd zijn hoe of wat gij spreken zult, want het zal u in dezelve ure gegeven worden wat gij spreken zult (Matt. 10:19). Welk een woord voor alle tijden! Paulus mocht ook pleiten op 's Heeren woord. In de

cel te Jeruzalem klonk het: gelijk gij te Jeruzalem van Mij getuigd hebt alzo moet gij ook te Rome getuigen (Hand. 23:11). Daarnaast had de Heere hem bij de dreigende schipbreuk verzekerd dat hij voor de keizer te Rome gesteld zou worden (Hand. 27:23).

Vandaag

Nu vandaag. Het is een gunst van de Heere dat wij nog in vrijheid leven en niet om het evangelie gedagvaard worden. Maar wat Paulus ondervond moet bekend zijn. Daar mag men geen vreemdeling van zijn. Kan het beleden worden denkend aan het werk op en onder de kansel? Kan tegen de Heere Zelf gezegd worden: U hebt mij bijgestaan? U hebt mij bekrachtigd? Wanneer dit zo is dan leidt het tot vernedering, tot aanbidding, maar ook bekrachtiging om te werken voor en in de gemeente. Dan is geen last te zwaar. Geen opdracht te

Kerkelijk actueel

Huisbezoek (4)

Er is op de weg der genade geen vastomlijnd sjabloon te geven van de volgorde, waarin de Heere Zijn volk leidt. Niettemin zijn er wel standen in het geestelijk leven; ik versta daaronder de verschillende en verscheidene momenten, die op de weg van de christen een gevoel van herkenning geven. Het is geen stappenplan, omdat daarin weer het planmatige overheerst. Het zijn wel de voetstappen der schapen die de weg en het pad markeren. De ambtsdrager, die hiervan enige kennis bezit, is daarmee goed af. Deze kennis is zelfs noodzakelijk.

Niet alleen teksten uit Gods Woord, ook levens van Bijbelheiligen, bieden ruimschoots onderwijs tijdens de huisbezoeken. Daarover wil ik nu iets onder uw aandacht brengen.

Denken we eens aan Lot en zijn vrouw, die het samen blijkbaar goed konden vinden. En ik bedoel dan dat zij beiden zich kenmerken door een geestelijke verslappening en lauwhoed. Maar, met een toch geweldig verschil. De één lijkt te verkeren in de greep van de wereld, terwijl hij toch, we zouden zeggen, ternauwernood en met de hakken over de sloot, in het hemels Kanaan komt; zijn vrouw lijkt er ook te komen, evenzeer als haar man, maar tot veler schrik komt zij er niet. Wel nabij en bijna, maar nooit aangekomen. De wedergeborene op zijn slechtst en de onwedergeborene op haar best. Beiden aan dezelfde tafel en dezelfde dingen besprekend, en toch een dramatisch verschil. Later zal de Zalmaker niet zeggen: "Gedenk aan Lot, maar: gedenk aan de vrouw van Lot". Het tweede klinkt waarschuwend en ernstiger nog dan het eerste. Zulke huwelijken en zulke gehuwden kunnen we ook aantreffen als we de ronde door de

veel. De zaak wordt al groter en rijker dat we iets mogen doen voor de Heere naar de wil van de Heere.

Een belangrijke vraag

Bij het schrijven over de brieven van de apostel Paulus aan Timotheüs is meerdere keren verwezen naar de opvattingen en de uitleg van Calvijn. Dit jaar staat Calvijn bijzonder in de belangstelling. In het Calvijn jaar wordt op allerlei wijze zijn persoon en werken belicht. Dit is terecht daar de Heere hem in kerk en wereld een bijzondere plaats heeft gegeven. Bij het denken aan hem of het spreken over hem moet voor ons leven de vraag: Is Joh. Calvijn een vriend, een metgezel van ons? (Psalm 119:63). Een belangrijke vraag. Bijzonder voor ambtsdragers.

M.C. Tanis

gemeente doen. Met een dramatisch onderscheid: de een wel nèt wel, de ander nèt niet! Wie onderscheidt hier zuiver en recht?

Denk verder aan het verschil tussen een vader en een zoon, zoals Izak en Jakob. Over Jakob is veel te melden, maar zijn vader lijkt een figuur op de achtergrond. Toch is Izak absoluut een begenadigd mens en de tekenen spreken ervan; maar het komt niet uit in opzienbare dingen, die wij, mensen, zo graag horen. Jakob daarentegen heeft reeds velen stof gegeven tot overdenking van de reeds genoemde ijkpunten. Bethel en Pniël zijn niet alleen historische plaatsen, maar het zijn ook nu nog bestaande werkelijkheden in het leven van zondaren. Bethel is de plaats waar de hemel opengaat en waar tegen alle verwachting geen woord wordt gesproken over de schuld van Jakob; Pniël daarentegen is meer een zaak van gericht, waar Jakobs naam openbaar moet komen, terwijl daar toch juist de vergeving der zonden zich openbaart in de ontvangen nieuwe naam. Deze momenten van toen kunnen we nu nog aantreffen als we Gods kinderen spreken tijdens de huisbezoeken.

We moeten bij Izak niet zoeken naar de weg van Jakob; er zijn kinderen Gods als Izak, die geen grote en markerende momenten bespreken, maar die als Obadja de Heere vrezen van jongsaf. En deze Izak kan ook nu nog gehuwd zijn met een Rebecca, die veel meer beschikt over geestelijke ondernemingsdrang. Maar Jakob spant wel de kroon als het gaat om schriftuurlijk onderwijs betreffende de bonte afwisseling van bergen en dalen.

Twee broers die samen met hun zuster staan voor de dienst des Heeren. Mozes, de leidsman van Israel met zijn broer, de hogepriester. Wat een verschil! Een hogepriester die tegen zijn broer het volk beschuldigt (ge kent dit volk dat het in het boze ligt); wat valt deze ambtsdrager uit de toon. Hoe anders sprak Christus over Zijn kerk. Mozes daartegenover, die zichzelf geheel wil doen wegcijferen en doorstrepen in het boek des levens ter wille van datzelfde volk. Wat kunnen ook begenadigde mensen diep wegzinken, zoals Aäron. Als we dan mensen tegenkomen die allerlei ongestalten en geesteloze vruchten waarnemen en die daardoor niet kunnen geloven dat het waar is bij hen, dan kunnen we met de Bijbel in de hand wijzen op de zwarte bladzijden van levende kinderen Gods, die niet tot een voorbeeld, maar die wel tot bemoediging strekken.

Datzelfde kunnen we dan ook weer waarnemen in het leven van de man naar Gods hart. Dat is een heerlijke naam. Maar zijn leven onderwijst toch ook in de werkelijkheid van allerlei valkuilen en demonische vangnetten. Je zou soms maar nauwelijks kunnen zeggen waarin hij nu meer is dan Saul. De uitglijders van Saul lijken minder erg dan die van David, als we denken aan de zonden van overspel, moord en hypocrisie. Het gaat er echter ook niet om of de een beter is dan de ander; nee, David was evenals Saul een verdorven mens, maar hij had iets wat Saul niet had, namelijk genade.

Deze David werd geleid langs wegen die een schat aan verscheidenheid bieden als we de vraag stellen wat er zoal beleefd wordt op de weg des Heeren. Zijn leven valt uiteen in twee delen, en hierin is hij type van Christus: hij beleeft een tijd van diepe vernedering en ook een periode van grote verhoging. En dan valt het merkwaardigerwijs op, dat zijn geloofskracht tijdens zijn vernedering veel groter is dan tijdens zijn verhoging. We zouden het net andersom verwacht hebben. Tijdens zijn koningschap vallen de opmerkelijke zonden, terwijl hij als voortgejaagde door Saul juist uitblinkt in een sterk geloof. Wie had dat gedacht? Zo zijn er in de gemeente die moeilijke wegen moeten gaan en er zijn er die iets

van de verhoging beleven mogen; maar dat betekent nog niet dat de hoogte op zich beter is dan het dal.

Zo kan het u gebeuren dat u een woning binnengaat, waar mensen als Nabal en Abigail wonen. Nabal munt uit door dwaasheid; zijn eigen vrouw moet van hem zeggen dat hij een dwaas is en dat hij dwaas heet. Nabal betekent dwaas. Helaas, zulke zijn er nog. Moeilijk om met hen te spreken over geestelijke zaken. Hij heeft niets op met de Gezalfde des Heeren, met David. Maar hoe is het mogelijk dat hij zo'n wijze vrouw heeft; ze heeft en helder zicht op de toekomst van koning David. Ze weet dat hij koning worden zal. Zo erkent ze als het ware de komende Messias, de grote Davidszoon, Die eenmaal Zijn vijanden zal teniet doen. Grote verscheidenheid. Abigail spreekt van het bundeltje der levenden, waarin David begrepen is. Ze weet hem te weerhouden van bloedschuld. Zulke Abigails kunnen we best gebruiken in de gemeente en gelukkig als u daar de wijsheid Gods mag vernemen.

Wat een hoge geestelijke stand mocht Jonathan, Davids hartsvriend, bereiken. David en Jonathan, met Saul op de achtergrond, beiden bewandelen ze dezelfde weg. Wat maakt genade een zondig mensenkind tot een edele verschijning, als Jonathan aan David zijn boog en zijn gordel geeft ten teken dat hij David erkent als de koning in zijn plaats. Hij zelf zou koning worden en nu leidt de Heere het anders. Zijn ziel werd verbonden aan David toen hij hem hoorde spreken over de hulp die de Heere David had gegeven. En David, hoe kon hij terecht later uitroepen: "Ik ben benauwd om uwentwil, mijn broeder Jonathan; uw liefde was mij zeer wonderlijk". Twee mensen die een totaal verschillende weg moeten gaan. Dat gebeurt nog. De een wordt geleid door de dalen van tegenspoed en van hem wordt alles gevraagd voor de naam van de Heere, de ander ontvangt niet anders dan genade voor genade. Hoe zullen we deze mensen troosten en onderwijzen? Gods Woord toont ons de voorbeelden hierin. Er is dus groot verschil in stand en legering. In al deze voorvallen blijkt dat de Heere vrij is in Zijn leiding en dat we Hem niet de weg kunnen voorschrijven.

In het Nieuwe Testament zijn het de bekende voorbeelden die hetzelfde patroon te zien geven, namelijk dat er meerdere poorten zijn waardoor Gods volk binnenkomt. De wind blaast waarheen hij wil en ge weet niet waar hij heen gaat en vanwaar hij komt; alzo is een ieder die uit de Geest geboren is.

Ik noem de bekende voorbeelden: Paulus en Timotheus, Maria en Martha, Lydia en de cipier te Filippi. De eersten worden al jarenlang gebruikt onder ons

om aan te geven dat de weg van ieder niet gelijk is. We hebben in onze kerken, vooral in het verleden, de bekommerde hoorders gekend, die zich er altijd buiten rekenden. Het is altijd voor anderen en nooit voor hen. Zij lopen met onopgeloste vragen en wat te doen als je armen te kort zijn om Christus te omhelzen? Ze horen heel duidelijk de bedreigingen, maar de beloften gaan hen voorbij. Ze zijn als Kleingeloof, waarover Huntington schreef; Kleingeloof die zijn toevlucht telkens weer zocht bij de Hagarenen, dat wil zeggen, hij nam steeds weer de wijk naar de werken der wet. Ze zijn als die Heman, die een duistere weg gaat en bijna geen enkel houvast vindt. Het zijn de verdrukten, door onweder voortgedrevenen, de ongetroosten. Soms mogen Gods beloften troost, bijzondere troost geven aan het hart, maar het kan zo weer verdwenen zijn. Wat een werk, om hen moed te geven en verder te leiden; meestal doen we het nog verkeerd ook. Timotheus lijkt zo iemand te zijn. Misschien niet in dat diepe gemis, maar wel een mens in de mineur, beschroomd en onvrijmoedig, wenend en bedrukt vanwege allerlei oorzaken. Hij werd gehinderd door een vreesachtige natuur. En toch is de grote Paulus er vast van overtuigd, dat hij er helemaal bij hoort. Hij kijkt niet op zijn leerling en zoon neer, maar hij sterkt hem in het grote werk des Heeren. Zo'n bekering, ook zo'n vrijmoedigheid als Paulus had, hoevelen hebben verlangd dat ook te kennen. Maar de wegen bestaan naast en met elkaar en we moeten ook erkennen dat beide gestalten in het Koninkrijk Gods hun grote verdiensten zullen bewijzen. De een mag wel jaloers zijn op de ander, maar de Heere deelt aan een ieder uit gelijk Hij wil. Het kan hoogmoed zijn als u zo wilt zijn zoals Paulus was; ieder lere om zijn plaats te aanvaarden zoals de Heere dat beschikt. Ik hoef wel niet voorop te gaan, als ik dan maar mee mag gaan. Timotheus was nog jong; juist ook nu worstelen jonge mensen met dezelfde vragen als hij destijds. Je kunt troost scheppen, uit de behoudenis van mensen als Timotheus. Het is anderzijds ook weer zo, dat we figuren als Timotheus niet mogen gebruiken om de indruk te wekken dat we er wel komen met zo min mogelijk genade. Daarvoor worden we gewaarschuwd door de vijf dwaze maagden, die te snel meenden genoeg olie te hebben.

Temidden van de discipelen zien we ook dat verschil in geestelijke statuur. Welke gemeente zou Thomas hebben willen beroepen? Hij past in het profiel van geen enkele gemeente? Maar de Heere heeft hem een plaats gegeven. Zie niet neer op hen die als Thomas zijn, die in uw oog stumpers en tobbers (geen top-

pers!) zijn. Er was een band met Jezus, maar die lijkt bij tijden zwak en dun. Misschien zou toch iemand als Thomas nog tot grote zegen kunnen zijn voor een gemeente. Er zijn in het verleden predikanten geweest, die leefden in dezelfde schemer als deze Thomas; niettemin werden zij kennelijk gebruikt.

Daarin ligt onderwijs voor ons. En dan Petrus, bij Rome zo verafgood en op een voetstuk geplaatst. Zeker, achting voor Petrus is verstaanbaar, maar toch had deze discipel ook wel minder aangename trekken. En zo komen we ze nu allen tegen op de weg des levens. Tenminste, gelukkig als u ze tegenkomt. Het is toch niet allemaal koekkoek één zang? Allen op de hoogte, allen in het bezit, geen gebrek? Dat zou pas erg zijn. Of allemaal in

het gemis, in dezelfde dode klachten? Ik heb met al deze voorbeelden iets willen schetsen van de veelkleurigheid van Gods wegen. Ik heb nu vooral de verscheidenheid belicht; toch zou ik even goed het ene kenmerk van hen allen kunnen noemen: gij zijt allen kinderen Gods, door het geloof in Christus.

En vergeet ook niet dat ik het zojuist ook over ambtsdragers had. Bent u een Paulus of een Timotheus, een Petrus of een Thomas? De Heere wil u toch gebruiken, ook al weet u het soms zelf niet. Er is verscheidenheid in bedieningen, maar het is dezelfde Geest. Gij schiep het barre Noord en 't zoele Zuiden saam....

P. Roos

Bijbelstudie

REHABEAM - 6

2 Kronieken 11:16,17

We zagen dat er grote groepen mensen uit het rijk van Jerobeam naar het zuiden trokken om zich in Juda te vestigen. Mensen die zich niet wilden schikken in de gang van zaken onder de regering van Jerobeam en die met name grote moeite hadden met de nieuwe godsdienst die deze koning in zijn rijk had ingevoerd. Onder die migranten namen vooral de priesters en Levieten een grote plaats in. Maar naast hen waren er nog vele anderen. Mensen, die hun hart begaven om de Heere te zoeken en Hem offers te brengen. Laten we hen maar de ware vromen noemen. Over die migratie is nog wel wat meer te zeggen.

Zaak van het hart

Om te beginnen dienen we er nogmaals op te letten dat de Bijbel van hen zegt, dat ze 'hun hart begaven'. Het is bij hen dus een zaak van het hart. En zo hoort het te zijn, zeker ook in de zaken van onze godsdienst. Wat was er aan de hand bij deze mensen? Hun geweten raakte in de knoop door de inzetten van hun koning. Die waren zo tegenstrijdig met Gods inzetten. En ze wilden God meer gehoorzaam zijn dan mensen. Ze durfden het dan ook niet aan God op een andere wijze te gaan dienen dan Hij had voorgeschreven.

Toen moesten ze tot een beslissing komen. En die beslissing was: vertrekken en naar Juda verhuizen. Het laat zich verstaan dat zo'n stap niet lichtvaardig genomen wordt. Daar zal bij velen een hele worsteling aan vooraf zijn gegaan. De consequenties van zo'n beslissing zijn niet gering, zeker niet als je de

verantwoordelijkheid voor een gezin hebt. Dan komt het er wel op aan, dat we zo'n beslissing voor Gods aangezicht nemen, in diepe afhankelijkheid. En dat we luisteren naar de stem van ons geweten. Maar dan ook vastbesloten en overtuigd besluiten. Met heel het hart. Net zoiets als wat Jozua deed toen hij zei: 'Aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen'.

Wie dat ook begreep was Barnabas. Als hij op kerkvisitatie is in Antiochië en daar de genade Gods in die gemeente ziet, vermaant hij de mensen dat ze met een voornemen des harten bij de Heere zullen blijven (Hand. 11:23). Ook hij is ervan overtuigd dat het in dergelijke beslissingen om het hart gaat. Een hart dat vastbesloten is. Ja, zo vraagt de Heere het.

Dat is heel wat anders dan de mentaliteit die Elia onder het volk Israël aantreft en die hij typeert als een hinken op twee gedachten. Een mentaliteit, die we nog heel wat aantreffen. Hoeveel christenen zijn niet halfslachtige mensen? Mensen die nog steeds niet goed weten wat ze kiezen zullen en van wie daardoor zo weinig of niets uitgaat. En als er wat van hen uitgaat dan is dat de fatale indruk dat het in het dienen van de Heere niet zo precies komt. Je hoeft je dan ook niet af te vragen wat er van het nageslacht van zulke 'christenen' terecht komt.

Onze tekst laat zien dat er in de dagen van Rehabeam ook nog waren die wel de stem van hun hart en hun geweten durfden volgen en die daarom zelfs wel een andere woonplaats durfden kiezen. Anders gezegd: mensen die van kerk durfden veranderen. Want zoiets was dat toch? Men heeft in de scheuring van het rijk - waarover het eerder in de geschiedenis van Rehabeam ging - wel eens een boodschap willen zien

Welgemeend

Helemaal vrijwillig zet de stad Mensenziel haar poorten open en staat het toe dat Diabolus en zijn handlangers bezit van de stad nemen... Er zullen, zo hoop ik, veel lezers van Bewaar het Pand zijn die deze zin herkennen en voor wie het geen geheim is in welk boek deze gebeurtenis wordt beschreven. Inderdaad, in De Heilige Oorlog van John Bunyan.

Eerder deze avond had ik het voorrecht met een kring gemeenteleden te luisteren naar een hoofdstukje uit dat indrukwekkende geschrift. Nog redelijk aan het begin van het boek. Mensenziel is al wel gevallen. Het beeld van de goede Koning El-Sjaddai is neergehaald en een ander gruwelijk beeld is ervoor in de plaats gekomen. Diabolus is met schrik en woede te weten gekomen dat El-Sjaddai het er niet bij laat zitten. De kapiteins van Prins Immanuël zijn met hun leger in aantocht. Diabolus roept de mensen van de stad samen en spreekt hen toe. Onder meer met woorden als deze: "Het zal tevergeefs zijn om op genade te hopen. Daar zal Koning El-Sjaddai wel over spraken. Zijn mond zal vol zijn met woorden over genade en barmhartigheid. Maar wát Hij ook zeggen zal: geloof daarvan niet één woord. Want Hij meent het niet. Zulke taal is er alleen maar op gericht om u ten spoedigste te verderven..."

Dat is het beeld dat Diabolus, de duivel, van de grote God wil verspreiden. Dat Deze niet te vertrouwen is. Dat de Heere het wel zegt, het met ernst laat prediken, maar dat Hij het niet meent. Niet naar mij toe meent. Wel voor een ander misschien, maar niet voor mij. Als de Heere Jezus bijvoorbeeld het volk zegt dat Hij het wilde bijeenvergaderen als een hen haar kuikens. Of dat woord tot de vermoeiden en beladenen... Welgemeend? Voor deze of gene wellicht. Maar voor mij? Nee, dat niet.

Bunyan wijst erop dat zo'n gedachte van niemand minder dan van de duivel komt. Die immers niet wil dat de Heere weer op de troon in Zijn stad Mensenziel komen zal. Die daar liever zelf blijft zitten en die met het oog daarop zulke Godsbeelden verspreidt. Denk niet dat het van de Heere komt, zegt Bunyan: de leerstelling en de influistering als zou de Heere Zijn aanbiedingen en evangeliebeloften niet echt en hartelijk menen. De vraag stellen, is haar beantwoorden: aan wiens kant sta ik als Zijn bevoogen roep nog steeds geen respons ontvangt?

J.M.J. Kieviet

ten aanzien van de vraag of vandaag ook kerk scheuring of een afscheiding geoorloofd zijn. Het is evenwel zeer de vraag of dit juist is. In die scheuring ging het juist niet om een kerk scheuring of een kerkelijke afscheiding. Het was alleen een politieke scheiding en die was zelfs door God gewild. Maar God beoogde toen per se niet een godsdienstige breuk. Maar hier, nadat die politieke scheuring een feit geworden was, gebeurt er wat anders. Hier vindt inderdaad een afscheiding plaats. Want de godsdienst in het rijk van Jerobeam is een verbasterde. Daar wordt de leugen geïntroduceerd en gepredikt. Volgens Jerobeam wel onder het mom van de waarheid want hij is nog altijd van mening dat het ook in Bethel en in Dan om de dienst van de ware God gaat, maar daar denkt de Heere duidelijk anders over. En die migranten, die naar het zuiden trekken denken daar ook anders over. Voor hen is het een hartezaak geworden. Zij kunnen om des gewetens wil niet blijven op de plek waar het Woord niet meer zuiver klinkt, ook al wordt de Naam des Heeren er nog wel genoemd. Daar moeten ze weg. Met een mengmoes-religie van waarheid en leugen kunnen ze niet leven. De waarheid is hen zoveel waard dat ze er de moeite voor over hebben alles achter te laten en een nieuw leven te beginnen. Als het gaat over vragen naar de wettigheid van een afscheiding of het verlaten van de gevestigde kerk dan kunnen we uit deze gebeurtenis de nodige lessen leren. Zeker, er kan een tijd komen dat we vertrekken moeten. Dat het voor God niet langer verantwoord is om te blijven. Dat dat ook voor onze eigen ziel en die van onze kinderen niet langer geoorloofd is. Er staat teveel op het spel. Eeuwig wel of eeuwig wee is er mee gemoeid. En daar zal ieders geweten een belangrijke plaats bij innemen. Het zal een zaak van het hart moeten zijn. Ook in dit opzicht dient ons gebed te zijn: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? Maar laat het dan wel gaan om hoofdzaken en niet om bijzaken. Het Woord en de reine verkondiging ervan - dat geve de doorslag. Krijg ik Gods Woord te horen en krijg ik zo voedsel voor mijn ziel? We kunnen nu eenmaal niet iedere geest geloven (1 Joh. 4:1).

Zegen

Er blijkt plaats voor deze migranten te zijn in Juda. Nee, ze worden niet met de nek aangekeken. Integendeel, ze zijn welkom. Hun komst mag zelfs dienen om 'het koninkrijk van Juda te sterken en Rehabeam te bekrachtigen'. Dat wil niet minder zeggen dan dat hun komst zegen meebrengt. Deze godvrezende

mensen dragen eraan bij dat Juda in de wegen des Heeren wandelt. Op een duidelijke manier oefenen ze invloed uit op de zuivere religie. Het Woord van de Heere heeft kennelijk een dominerende plaats en door dat Woord laten de koning en het volk zich leiden. En kijk eens, Rehabeam gaat in de weg van zijn grootvader David en in die van zijn vader Salomo. Dat wil zeggen: Hij gaat het volk voor in het dienen van de ware God. Wat een zegen brengen deze migranten. Zo mogen er nog wel een paar het land binnen komen! Mensen, die zo'n zegenrijke invloed hebben.

Ook voor die migranten zelf is de stap die ze gezet hebben tot zegen. Nu zijn ze in de gelegenheid om op te gaan naar Gods tempel in Jeruzalem. Daar bij het altaar mogen ze de Heere ontmoeten. Daar mogen de ware vromen, net als de dichter van Psalm 63 in zijn tijd, Gods sterkte en Zijn eer zien. Daar mogen ze met Psalm 26 zeggen: 'Heere, ik heb lief de woning van Uw huis en de plaats van de tabernakel van Uw eer'. Daar mogen ze het Evangelie van Gods genade aanschouwen in de heilige ceremoniën van Gods huis. Daar klinkt op oudtestamentische wijze de boodschap van de beloofde Zaligmaker hun in de oren.

Is het geen rijke zegen als we 's zondags kunnen opgaan onder een prediking die ons het zuivere Woord van God brengt? We kunnen dat nooit genoeg waarderen. Vooral als we dan denken aan al die mensen die onder een prediking zitten, die het Evangelie maar zergebrekkig voorstelt. Een prediking waarin Christus maar zo af en toe aan bod komt, terwijl verder alle nadruk valt op de mens. De mens met zijn eigen activiteiten en plichtsbetrachting of de mens met zijn eigen al of niet ingebeelde vroomheid - het maakt eigenlijk niet zo heel veel verschil. Ja, wat een zegen is het als we mogen luisteren naar een boodschap waaraan we ons met een gerust hart kunnen toevertrouwen, omdat het een boodschap is overeenkomstig Gods eigen Woord.

Maar niet alleen voor henzelf was hun trek naar het zuiden tot zegen. Hun komst naar Juda was ook voor de rest van de inwoners van dat rijk tot zegen. Zij mochten eraan meewerken dat de zuivere dienst des Heeren in ere bleef. Daar zullen zeker die priesters en Levieten die gemigreerd waren hun aandeel in gehad hebben. En het blijkt waar te zijn dat de Heere de vlijt van die Hem zoeken, vergeldt. Het hele rijk heeft er profijt van. Immers, gerechtigheid verhoogt een volk. Rehabeam heeft er ook de vruchten van mogen plukken. Ja, de aanwezigheid van de ware vromen is voor een volk menigmaal een bron van

rijke zegen geweest. Daarom is het zo'n droevige zaak als de ware vromen gaan ontbreken. Als de ware vreze des Heeren verdwijnt en als de godsdienst verstart en veruitwendigt. Zo'n godsdienst heeft voor de Heere geen waarde.

David en Salomo

Rehabeam en Juda wandelen in de weg van David en Salomo. Dat David hier genoemd wordt verstaan we. Dat komen we meer tegen in de Bijbel. De Heere heeft de manier waarop David het koningschap uitoefende anderen meermalen ten voorbeeld gesteld. Maar wat we niet helemaal begrijpen is dat Salomo hier in één adem met David genoemd wordt. Terwijl we van Salomo juist lezen dat hij van de Heere afweek en zelfs de afgoden ging dienen.

Om te verklaren dat Salomo hier ook genoemd wordt heeft men gezegd, dat de bijbelschrijver hier dan wel bedoeld zal hebben op de eerste jaren van Salomo's regering en niet op de laatste periode. Dat zou inderdaad het geval kunnen zijn. De begintijd van Salomo was zeker helemaal in de lijn van de weg die zijn vader David was gegaan. In die eerste tijd lijkt Salomo inderdaad een oprecht kind van God te zijn. Het is daarom dan ook zo triest dat we van de latere tijd van Salomo zo iets heel anders lezen.

Er is echter - en de Kanttekeningen op de Statenvertaling wijzen in die richting - ook mogelijk om toch ook te denken aan Salomo's latere periode. Maar dan moeten we ervan uitgaan dat deze koning van zijn verkeerde weg is teruggekeerd en dat hij uit de zonde van afgoderij verlost is. Alleen, dat lezen we niet in de Bijbel, zo kan tegengeworpen worden. Dat is waar, tenzij...

Ja, tenzij wij in het bijbelboek dat we gewoonlijk ook aan Salomo toeschrijven, een bewijs mogen vinden van het feit, dat die bekering wel degelijk plaats vond. Ik bedoel het boek Prediker. Is dat zo? Met onweerlegbare zekerheid kunnen we hiervan niets zeggen, maar het is zeker een aantrekkelijke gedachte om in het boek 'Prediker' een soort biecht en daarin een bewijs te zien van zijn terugkeer tot de ware dienst des Heeren. Ook dan is de combinatie van David met Salomo, zoals we die in de tekst vinden, te verstaan.

Drie jaren

Tot nog toe is alles heel mooi. Hoe dwaas de regeringsperiode van Rehabeam dan ook begonnen mag zijn, het lijkt toch nog goed te zijn gekomen. Maar helaas.... De mooie tijd duurt maar kort. Slechts drie jaren. En daarna? En waarom maar drie jaar? Er zal wel geen andere conclusie mogelijk zijn dan dat na die periode de

invloed van de ware vroomheid begon af te nemen. Dat zal wel betekenen dat die indruk die er aanvankelijk was, wegebde. Het zat dus niet zo diep. Het was meer vorm dan wezen. En ja, als het alleen maar vorm is, dan verdwijnt het in de regel wel weer. Als het niet echt een zaak van het hart is dan gaat het wel weer over. Er is ook zo iets als tijdgehoof. En schijnbeking. Ziet u wel, dat het erom gaat dat onze godsdienst dieper moet zitten dan de buitenkant? Was het toen alles helemaal over?

De praktijk der godzaligheid

Het avondmaalsformulier [10]

Het is zondag 9 april 1732. Hij is nog niet zo erg oud, de dominee van het kleine Schotse dorp Ettrick. Maar hij weet dat hij sterven gaat. Zijn krachten worden gaandeweg minder. Hij heeft hevige pijnen, Thomas Boston. Preken in de kerk kan hij niet meer. Op deze zondag spreekt hij daarom vanuit het venster van zijn woning. Het volk zit en staat buiten en luistert gespannen. Evenals vorige week spreekt hij over 2 Korinthe 13: 5: "Onderzoekt uzelf of gij in het geloof zijt. Beproeft uzelf. Of kent gij uzelf niet dat Jezus Christus in u is? Ten-zij dat gij enigszins verwerpelijk zijt." Dit keer zal het voor het laatst zijn dat hij zijn geliefde gemeente het Evangelie verkondigt. Het is een dringend Evangelie. Zijn laatste krachten gebruikt hij om zijn gemeente te bepalen bij de gronden van de zaligheid. En bij de noodzaak dat ons leven daarop gefundeerd is.

Thomas Boston was in zijn bediening altijd een ruimhartig en mild evangelieprediker geweest. De kabinetten van de evangelische beloften zette hij keer op keer wijd en ruim open. De grootste van de zondaren was niet te zondig om de toevlucht tot Christus en Zijn zaligmakerswerk te nemen. Maar tegelijkertijd wist hij dat de prediking ook ontdekkend en confronterend moet zijn, wil ze plaats maken voor deze Zaligmaker van zondaren. Een mens, wie dan ook, mág wel tot Christus komen en wordt ook dringend geroepen om tot Hem te gaan – maar hij zál niet komen, anders dan als een verloren zondaar.

Boston was geheel eensgeestes met zijn tijdgenoot en geestelijke broeder Ralph Erskine die in diens preek over het sterven aan de wet het volgende heeft gezegd: "De Wet beschuldigt, verschrikt en veroordeelt ons en daardoor worden wij genooddaakt om tot Christus de toevlucht te nemen, die de ware oorzaak is dat wij aan de Wet en aan de zonde sterven. Even gelijk de naald voorop

Verdween toen alle ware religie? Nee, dat niet. Verderop in de geschiedenis van Rehabeam lezen we dat er ook nog goede dingen waren in Juda. Maar dat goede stond niet meer op de voorgrond. Hoe langer hoe meer gingen andere dingen domineren. Ook in de religie. Helaas, helaas. Laat het tot waarschuwing zijn.

P. den Butter

gaat en de draad onder het naaien naar zich toe trekt, also gaat de naald van de Wet ook voorop en baant de weg voor de genade van het Evangelie, opdat hetzelfde volgen mag en plaats nemen in het hart." Dat is volgens predikers als Erskine en Boston geen voorwaardelijk Evangelie, maar dat is baanbrekende evangelieprediking.

Welnu, het is in deze lijn dat Boston in zijn laatste preek zijn geliefde gemeente nog een keer meegeeft wat hem op het hart ligt. "Onderzoekt uzelf of gij in het geloof zijt!", zo roept hij zijn hoorders ernstig en eerlijk toe. Het geloof waarover het hier gaat, is niet het tijdgehoof of een wondergeloof, maar het is het geloof dat het werk van de Heilige Geest is. Wilt u weten wat het in uw leven doet? Het brengt u, aldus Boston, tot "vereniging met Christus en een zaligmakend belang in Hem - in uw verlossing van de vloek der wet, in het doen van wat de Heere aangenaam is en ten laatste in uw eeuwig heil." Dat geloof is helemaal een genadegave van God, maar Hij werkt en schenkt het in de weg van het gebruik der middelen. Boston roept zijn gemeente dan ook op om die middelen niet te verzuimen. Hij kent zijn gemeente. Hij weet waar de gevaren liggen. Hij heeft ook zijn eigen bedrieglijk hart leren kennen. Daarom waarschuwt hij ernstig voor de schijn, voor een (zo lijkt het) gemakkelijke weg naar de hemel. Een weg echter die eindigt in de rampzaligheid. Boston spreekt het met zoveel woorden uit: hij vreest dat velen zich bedriegen voor de eeuwigheid. "Daarom", zo besluit hij, "beproeft toch uzelf. Beproeft uzelf of u in het geloof bent – of niet...Opdat u het gezag van de grote Heere van hemel en aarde zult hoogachten en opdat u niet zult vallen in de handen van de levende God, van waaruit geen verlossing is." Zes weken later is deze trouwe en eerlijke dienaar van het Woord gestorven.

tot onze troost

De vorige keer zagen we dat ook het avondmaalsformulier wijst op de noodzaak van onderzoek van het eigen hart en leven voor Gods aangezicht. "Ten eerste bedenke een iegelijk zijn zonden en vervloeking..." Dat is het eerste aspect van de waarachtige zelfbeproeving waartoe de avondmaalganger wordt opgeroepen. We herinneren ons nog dat het formulier daarvan gezegd heeft dat zulks "vóór alle dingen van node" is. Een appél dus om tot zichzelf in te keren en te overdenken hoe groot zijn of haar zonde en ellende zij. Sterker nog: zijn of haar vervloeking! Dat zijn grote woorden, aangrijpende woorden, woorden met een ontzaglijk gewicht.

We kunnen ons afvragen: waar zou dat goed voor zijn, te bedenken dat ik een zondig en verloren mens ben - zelfs mijn vervloeking en de toorn van God over mijn leven te moeten inzien? Het formulier zegt: dat is nodig met het oog op uw troost! Hoor maar: "opdat wij nu tot onze troost (!) des Heeren Avondmaal mogen houden..."

Het zou kunnen zijn dat u bij het lezen van deze woorden uw wenkbrauwen frons. Ellendekennis, zondekennis, schuld-kennis – tot troost? Ja, toch wel. Zacharias Ursinus wijst er ook op in zijn Schatboek, in zijn verklaring van de eerste zondagsafdeling. De kennis der ellende is inderdaad nodig met het oog op onze troost. Nee, op zichzelf beschouwd kan ze geen troost bieden en kan ze geen uitzicht geven op een troostvol zitten aan de tafel des Heeren. De kennis van de ellende verschrikt immers eerder dan dat ze troost biedt. Maar ze doet wel dit: ze zet aan tot het verlangen naar verlossing uit de ellende, naar vergeving van de schuld, naar verzoening van de zonde. Is het niet als bij een zieke? Als die niet eerlijk de verschijnselen van zijn ziekte onder ogen ziet, dan zal hij zich nooit bij de dokter vervoegen en nog minder zal hij uitzicht op genezing ontvangen.

In deze zelfde verklaring van zondag 1 gaat Usinus zelfs zo ver, dat hij zegt dat "zo wij de zonde en de ellende niet kennen", wij "ongeschikt zijn om het Evangelie te horen." Ongeschikt ja. Het is zelfs gevaarlijk, zo vervolgt hij. "Want zo er door de prediking van de Wet, die handelt over de zonde en Gods toorn, geen voorbereiding plaats hebbe tot de prediking over de genade, volgt er een vleselijke gerustheid en ontstaat er een onvaste troost." Zijn conclusie: "Hieruit is het duidelijk, dat men met de prediking der Wet moet beginnen, zoals wij ook zien dat de apostelen en profeten gedaan hebben. Opdat bij de mens de hoop op eigen gerechtigheid terneder geworpen worde en zij tot de kennis

van zichzelf en een waar berouw worden voorbereid. Zo dit niet geschiedt, worden ze door de verkondiging der genade nog geruster en weerspanniger en de paarden aan de zwijnen ter ver-treding voor de voeten geworpen." Dat zijn krasse woorden van de opsteller van het Troostboek... Ik constateer dat hij in zijn pleidooi argumenten gebruikt en woorden hanteert die heden ten dage door velen als ongereformeerd worden afgewezen: voorbereid, voorwaarde... Ursinus noemt ze onbevallen. Zoals ook Calvijn dat deed, bijvoorbeeld in zijn brief aan Sadoletus (1539).

mishagen en verootmoediging

De kennis der ellende is dus onmisbaar met het oog op de troost van onze ziel. Dat bedoelt ook het avondmaalsformulier. Nu beseft ik dat de oproep tot deze zelfbeproeving niet in de eerste plaats tot elke willekeurige kerkganger wordt gericht. Het gaat hier niet over de kennis van zonde en ellende in het algemeen, het gaat ook niet zozeer over deze kennis op de weg naar Christus, maar veel meer zoals zij gekend wordt in het leven uit Christus. Heel bijzonder worden hier Gods kinderen aangesproken.

Nodig is het dat ieder die tot de tafel nadert, weet en voor Gods aangezicht beseft dat hij of zij een zondaar is, een zondaar die in zijn zondig bestaan de rechtvaardige toorn van de heilige God over zich heeft afgeroepen. Het moet in biddende overweging genomen zijn dat er overvloedig reden is zich te mishagen en zich voor de heilige God te verootmoedigen. Namelijk vanwege de zonde en diens gevolge de vervloeking waardoor het leven – ook na ontvangen genade – gekenmerkt wordt. Dat is geen vrolijke bezigheid, laat staan een troostvolle overdenking. Dat brengt integendeel droefheid en hartenpijn mee. Het is de droefheid naar God die een onberouwelijke bekering tot zaligheid werkt [2 Kor. 7: 10]. Het is de droefheid vanuit God, de droefheid gericht op God, de droefheid overeenkomstig God en Zijn Woord. De droefheid die zich voor de Heere buigt, omdat er maar Een is die hem troosten kan, namelijk dezelfde God tegen Wie hij heeft gezondigd.

Zijn zonden en vervloeking bedenken... Let erop dat het woord *zonde* hier in de meervoudsvorm staat. Natuurlijk richt de overdenking zich op het zondige bestaan, op de bron van alle wanbedrijven, het hart waaruit de boosheid ontspringt. "Het is niet alleen dit kwaad, dat roept om straf. Nee, ik ben in ongerechtigheid geboren..." Ik ben niet zozeer zondaar omdat ik zonden doe, maar ik doe zonden omdat ik een zondaar ben... Zo diep is het kwaad in ons leven geworteld. Dat alles is voorwerp

van overdenking en beproeving. Maar niet minder is die overdenking gericht op de concrete zonden. Op de zonden, daadwerkelijk begaan met woord en daad en gedachte, en niet minder de zonden van nalatigheid. De zonden die Gods kind wel van harte vijand is geworden, maar die hij niet uit zijn leven bannen kan. Ik denk aan het ontroerende getuigenis van de anglicaanse bisschop Beveridge († 1708): "Ik kan niet bidden, zonder te zondigen. Ik kan geen preek horen en ook zelf niet preken, of ik zondig. Ik kan geen aalmoes geven of zelfs aan het Avondmaal zitten, of ik zondig. Nog meer: ik kan niet eens belijdenis van mijn zonden doen, zonder ze te vergroten door de wijze waarop ik ze belijd. Wegens het berouw dat ik be-tuig te hebben over mijn zonden, moet ik berouw hebben. Mijn tranen dienen gewassen te worden en zelfs deze was-sing moet weer gereinigd worden door het dierbaar bloed van Christus." En hoe meer zonden, des te meer ben ik de toorn van God waardig. En hoe meer die op me aankomt, des te meer reden heb ik om mijzelf te mishagen en me voor de Heere te verootmoedigen.

Let wel – het moest overbodig zijn om het te schrijven – met deze overdenking in verootmoediging wordt een mens niets. Met deze armoede kan hij zichzelf niet rijk rekenen. Het zal hem alleen maar uitdrijven – en steeds opnieuw uitdrijven – tot de Heere. Trouwens, de ware ootmoed heeft niet die ootmoed als voorwerp van overdenking. Om het met Kohlbrugge te zeggen: "Daar wordt de droefheid niet tot een grond gemaakt om zich te troosten. Wie naar God be-droefd is, denkt niet aan zijn droefheid, maar aan God. Zijn hart is erop uit om zo te zijn, als de Heere hem hebben wil. Hij wil vrijgemaakt zijn van de zonde, van het kwade geweten en van de dode werken, om de levende God te dienen. Op de bodem van zijn hart ligt er dus: waarachtige vreze Gods, ware verbrij-zeling, ongehuichelde eerbied en diepe schaamte." Zo wil de Heere leiden tot de troost die hij (ook) aan de tafel van Zijn gemeenschap schenken wil.

J.M.J. Kieviet

Instrumentale klanken in Hasselt

Collecte t.b.v. stichting Ontmoeting

HASSELT – Op D.V. zaterdag 7 maart a.s. wordt er in de Grote of St. Stephanuskerk van Hasselt een instrumentaal concert gegeven door diverse bekende musici. Dit concert wordt in samenwerking met de Erdee Media Groep. Abonnees van het Reformatorisch Dagblad en/of het familieblad Terdege profiteren daardoor van een aantrekkelijke korting op de entreprijzen.

Verschillende talentvolle musici zullen samen zorg dragen voor een avond vol prachtige instrumentale klanken. Organist Harm Hoeve uit Rouveen bespeelt het Rudolf Knoll-orgel, terwijl Johan Bredewout zijn muzikale bijdrage levert op de vleugel. Verder werken mee: het trompettistenduo Arjan & Edith Post en het Duo Friends, dat gevormd wordt door violiste Corrie Wielink en panfluitiste Gerlinda van de Berg. De musici brengen zowel gezamenlijk als afzonderlijk de instrumentale muziek ten gehore. Hun repertoire bestaat uit: geestelijke, klassieke en populaire muziek. Deze instrumentale avond begint om 19.30 uur. De deuren van de kerk gaan om 19.00 uur open. De toegangsprijs voor volwassenen is € 7,50 en voor kinderen t/m 12 jaar € 5,00. Op vertoon van een geldige Erdee card profiteert u van een aantrekkelijke korting. De toegangsprijs voor volwassenen is dan € 6,00 en voor kinderen € 3,00. Kaarten zijn te bestellen via jwvanarnhem@solcon.nl of 0522-460222 (na 18.00 uur). Er zal deze avond een collecte gehouden worden t.b.v. stichting Ontmoeting. Informatie over deze stichting kunt u vinden via www.ontmoeting.org. Jong en oud van harte welkom op deze muzikale avond!

INHOUD BEWAAR HET PAND 2008

MEDITATIES

Schrijver	tekst	pagina
Ds. P. van Zonneveld	Numeri 11:6b	25
Ds. K. Hoefnagel	Richteren 16:30	265
Ds. J.M.J. Kieviet	2 Koningen 13:21	85
Ds. P. den Butter	Psalm 86:5	241
Ds. A.C. Uitslag	Jesaja 28:16	253
Ds. M.A. Kempeneers	Jesaja 66:2b	13
Ds. J.P. Boiten	Ezechiël 20:35	145
Ds. M.A. Kempeneers	Mattheüs 1:21	277
Ds. A.A. Egas	Mattheüs 14:27	169
Prof. A. Baars	Marcus 10-49b	217
Wijlen Prof. G. Wisse	Markus 16:7	73
Ds. A. van Heteren	Lukas 2:38	1
Ds. K. Hoefnagel	Johannes 13:7b	193
Ds. P. van Zonneveld	Johannes 19:23a	37
Wijlen Prof. G. Wisse	Handelingen 3:21a	109
Ds. B.L.C. Aarnoudse	Handelingen 7:55	133
Ds. P. Roos	Handelingen 9:9	157
Ds. A. Hoekman	Handelingen 10:4b	205
Ds. A. van de Weerd	Handelingen 18:17b	229
Ds. P. den Butter	Handelingen 27:25-29	181
Ds. P. Roos	Romeinen 8:15m	121
Ds. P. van Zonneveld	1 Kor. 7:23a	49
Ds. P. van Zonneveld	1 Kor. 15:20a	61
Ds. A. van Heteren	Kolossensen 3:1	97

VAN DE REDACTIE

Jaaroverzicht 2007	19
Ontmoetingsdag Werkendam	26
Ambtsdragerconferentie	26
Verjaardagen	38
Biddag voor gewas en arbeid	50
Bevestiging en intrede ds. A.C. Uitslag te Urk	133
Fam. A. Beukers-de Lange	146
Bijbeldag Gent	146
Mevrouw E. Slagboom-Bos	134
Ds. P. van Zonneveld	134
Ontmoetingsdag Urk	146
Promotie drs. W.A. den Boer	157
Afscheid ds. B.L.C. Aarnoudse van Meerkerk	181
Ds. M. Vlietstra	182
Ds. P. den Butter	193
Bevestiging en intrede ds. B.L.C. Aarnoudse te Doornspijk	206
Br. A. Beukers	218
Ds. A. van de Weerd	230
Aankondiging boek over ds. D. Slagboom	230
Dankdag	242
Ambtsdragerconferentie	242
Fam. Ds. M.C. Tanis	253
Ds. P. Roos	254
Prof. dr. A. Baars	278
Kerst dagen en jaarwisseling	278

ARTIKELN

Ambtelijke praktijk		
Ds. M.C. Tanis	Welk een onderwijs uit de cel	4
Ds. M.C. Tanis	Een tekst met inhoud	14
Ds. M.C. Tanis	Een dringende aansporing	26
Ds. M.C. Tanis	Bemoedigend en onderwijzend woord	38
Ds. M.C. Tanis	De navolging	50
Ds. M.C. Tanis	Wat komt! Lezen!	62
Ds. M.C. Tanis	Wat in de laatste dagen?	74

Ds. M.C. Tanis	Een tijdsbeeld	86
Ds. M.C. Tanis	Wat kan er zijn in de gemeente	98
Ds. M.C. Tanis	Open ogen en oren	110
Ds. M.C. Tanis	Timotheüs daad en Paulus verzekering	122
Ds. M.C. Tanis	Paulus roept tot vastberadenheid	134
Ds. M.C. Tanis	De Bijbel Gods Woord	146
Ds. M.C. Tanis	Indringend Woord	158
Ds. M.C. Tanis	Paulus' laatste aansporing tot standvastigheid	170
Ds. M.C. Tanis	Timotheüs roeping	182
Ds. M.C. Tanis	Hoe sterven	194
Ds. M.C. Tanis	Geen prestatie maar genade	206
Ds. M.C. Tanis	Roem in de Heere	218
Ds. M.C. Tanis	Leven trekt!	230
Ds. M.C. Tanis	Verdriet en geloofsdaad	242
Ds. M.C. Tanis	Trouw	254
Ds. M.C. Tanis	Opvallend verzoek	266
Ds. M.C. Tanis	Een merkwaardig verzoek. Maar toch!	278

De praktijk der godzaligheid

Ds. J.M.J. Kieviet	Och, dat het nog eens kwam te gebeuren (1)	27
Ds. J.M.J. Kieviet	idem (2)	39
Ds. J.M.J. Kieviet	idem (3)	51
Ds. J.M.J. Kieviet	idem (4)	63
Ds. J.M.J. Kieviet	idem (5)	76
Ds. J.M.J. Kieviet	idem (6)	103
Ds. J.M.J. Kieviet	idem (7)	112
Ds. J.M.J. Kieviet	idem (8 slot)	124
Ds. J.M.J. Kieviet	Opstellen over een familie	151
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (1)	186
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (2)	198
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (3)	222
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (4)	234
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (5)	246
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (6)	258
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (7)	270
Ds. J.M.J. Kieviet	Het avondmaalsformulier (8)	286

Bijbelstudie

Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (12)	2
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (13)	15
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (14)	87
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (15)	99
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (16)	111
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (17)	123
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (18)	135
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (19)	147
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (20)	159
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (21)	174
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (22)	224
Ds. P. den Butter	Woorden van Agur (23)	236
Ds. P. den Butter	Is Arminianisme echt zo slecht?	247
Ds. P. den Butter	Rehabeam (1)	259
Ds. P. den Butter	Rehabeam (2)	272
Ds. P. den Butter	Rehabeam (3)	282

UIT ELKAAR GEGROEID

Ds. M.C. Tanis	99
----------------	----

HERDER - ZIJN

Ds. M.C. Tanis	111
----------------	-----

LEEMTE OF WERKELIJKHEID

Ds. M.C. Tanis	123
----------------	-----

WAT ZAL DAT DOEN?

Ds. M.C. Tanis	135
----------------	-----

KRASSE OF WARE TAAL

Ds. M.C. Tanis

195

EEN FIJNE TIJD

Ds. M.C. Tanis

207

NU ANDERS!

Ds. M.C. Tanis

219

NAAR AANLEIDING VAN

Ds. M.C. Tanis

231

Kerkelijk actueel

Ds. P. Roos

Vastheid

5

Ds. P. Roos

Isolement

16

Ds. P. Roos

Federatie

28

Ds. P. Roos

In de bressen

40

Ds. P. Roos

God in de schaduw

53

Ds. P. Roos

Vrije mening

64

Ds. P. Roos

Uitspraak burgerlijke rechter

77

Ds. P. Roos

Erfgoed

88

Ds. P. Roos

Het Museum

100

Ds. P. Roos

Geloven zonder kerk

114

Ds. P. Roos

Kerk en wereld

126

Ds. P. Roos

Refojeugd

136

Ds. P. Roos

In gesprek

149

Ds. P. Roos

Quo Vadis

160

Ds. P. Roos

Arminianisme

171

Ds. P. Roos

Het verleden

183

Ds. P. Roos

Hermeneutiek

195

Ds. P. Roos

Van geslachte tot geslacht

207

Ds. P. Roos

Ambtsdragers

220

Ds. P. Roos

Toelichting

231

Ds. P. Roos

Internet

243

Ds. P. Roos

Heart Cry

255

Ds. P. Roos

Waar is ons kind?

267

Ds. P. Roos

Huisbezoek (1)

279

Ds. M.C. Tanis

Stoppen! Doorgaan?

7

WAAR IS ONS KIND

Ds. J.M.J. Kieviet

Een reactie op een reactie

284

Column

Ds. P. Den Butter

Verzilveren

7

Ds. J.M.J. Kieviet

Bijbelvertalingen

17

Ds. P. den Butter

Agenda GS 2010 (1)

29

Ds. J.M.J. Kieviet

Dordt

41

Ds. P. den Butter

Besluitenboekje

53

Ds. J.M.J. Kieviet

Fitna

65

Ds. P. Den Butter

Anathema

77

Ds. J.M.J. Kieviet

Handboek

89

Ds. P. den Butter

Dopen – een leeg ritueel?

101

Ds. J.M.J. Kieviet

Antigodsdienst

113

Ds. P. den Butter

Agenda GS 2010 (2)

125

Ds. J.M.J. Kieviet

Een open deur

137

Ds. P. den Butter

Kleine oecumene

149

Ds. J.M.J. Kieviet

Zorg om religieus erfgoed

161

Ds. P. den Butter

Preeklezersessen

173

Ds. J.M.J. Kieviet

Geschiedenis

185

Ds. P. den Butter

De zomer is ten einde

197

Ds. J.M.J. Kieviet

Traditie

209

Ds. P. den Butter

Ds. Aarnoudse

221

Ds. P. den Butter

Mensenmens

233

Ds. J.M.J. Kieviet

Steeplechase

245

Ds. P. den Butter

Open kansels

257

Ds. P. den Butter

Nogmaals open kansels

269

Ds. J.M.J. Kieviet

Het einde in zicht

281

Vragenrubriek – ds. K. Hoefnagel

De vluchtende profeet – 2 Kon. 9	8
Bidden in de eredienst	33
Twee vragen	56
Opnieuw twee vragen	69
Enige vragen	82
Opnieuw enige vragen	93
Het juiste Godsbeeld	105
Jezelf een oordeel eten	118
Onze kleding	130
Onze ziel	140
(Kerkenraads-) lid blijven of niet? (1)	154
(Kerkenraads-) lid blijven of niet? (2)	165
Avondmaalsschroom (1)	173
Avondmaalsschroom (2)	185
Avondmaalsschroom (3)	196
Lichaam en ziel	209
Bange kinderen	221
Opruiming	233
In-en uitwendige roeping	245
De roeping	257
De duur van de zondag	269
De hoofdbedekking	281

ONTMOETINGS DAG WERKENDAM

Ds. M.C. Tanis	Lukas 24:17-33	90
Ds. K. Visser	Psalm 102:13-19	91
Ds. R. Kok	Petr. 4:1-8	91
Ds. C.P. de Boer	Jona 1:8	91

ONTMOETINGS DAG URK

Ds. K. Hoefnagel	Zacharia 1:3	226
Ds. L.W. v.d. Meij	Jonannes 4 (De Samaritaanse vrouw)	226
Ds. M.A. Kempeneers	Psalm 42 (Dorst naar God)	226
Ds. A.A. Egas	Openb. 3 (De kloppende Heiland)	226

EENHEID

Ds. P. de Vries	De gereformeerde belijdenis	
	en de eenheid van de kerk (1)	116
Ds. P. de Vries	idem (2)	127
Ds. P. de Vries	idem (3)	138

Voor u gelezen

Prof. Wisse	Leven op de belofte	8
Ds. J. van Amstel	Overdoop	162
Ds. Tj. De Jong	Oorlogsmisdaden	189
Uit: Petrus Immens	Vorbereiding op de heilige dis	214
Godefricus Udemans	Gebod voor het gebruik van en dankzegging na het gebruik van het Heilig Avondmaal	226

Sprekend verleden

Ds. A. van Heteren	Joos van Laren	9
Ds. A. van Heteren	Jean Taffin	30
Ds. A. van Heteren	Johannes Beukelman	42
Ds. A. van Heteren	Theodorus van der Groe	57
Ds. A. van Heteren	Bastingius	68
Ds. A. van Heteren	Theodorus à Brakel	80
Ds. A. van Heteren	Simon Simonides	91
Ds. A. van Heteren	Bernardus Smytegelt	104
Ds. A. van Heteren	Johannes Barueth	140
Ds. A. van Heteren	Jacobus Borstius	152
Ds. A. van Heteren	Udemans	163
Ds. A. van Heteren	Willem Teellinck	176
Ds. A. van Heteren	Jacobus Fruytier	187
Ds. A. van Heteren	Johannes Polyander	199
Ds. A. van Heteren	Voetius	210
Ds. A. van Heteren	Jacobus Koelman (1)	237

Ds. A. van Heteren	Jacobus Koelman (2)	248
Ds. A. van Heteren	Jodocus van Lodenstein	285
Generale Synode		
Het blauwe boekje		70
Waarom drie jaar?		76
Boekbesprekingen		
Ds. H.G. Abma	Het boek Esther	289
Ds. J. van Amstel	Hoe word je een christen?	12
Adriaan van Belzen	Christen zijn in kerk en wereld	142
Ds. P. den Butter	Richteren	70
Florentius Costerus	Die Heere is en levend maakt	142
Diversen	Div. Jeugdboeken	34
James Durham	Opdat de bediening niet gelasterd worde	201
John Exalto	Wandelende bijbels	45
Dr. L. Floor	Waar engelen wonen en werken	45
Ulrike Halbe-Bauer	De verscheurde stad	34
R. Hoogewerf-Holleman	De milde hand	191
B. Hoogwerff	De beloofde dominee	212
Drs. W. Chr. Hovius	Vrolijk als een held	155
J. van 't Hul	Kerkhistorie met een knipoog	71
Ds. W.J. Karels	Een preek over: "De rode vaars"	
	Een preek over: Psalm 139:14-18	
	Lectori Salutem, nr. 113 en 115	202
M.A.Kempeneers e.a.	Evenwel is God mijn Koning	261
	Leven en werk van ds. D. Slagboom	
Jannie Koetsier-Schokker	Nikki en de jeugdbende	275
Dr. H.F. Kohlbrugge	Mijn gebed is tot U	24
T.W. Kruithof	Vervolging en overwinning	45
Joos van Laren	De liefde van God	10
Ds. G.M. de Leeuw	Barmhartigheid in Bethesda	179
Sandor van Leeuwen en Arnoud Proos	Alcohol	250
Ds. G.P.M. van der Linden e.a.	Jaarboek Christelijke Gereformeerde	
	Kerken in Nederland 2008	106
	De gouden huwelijksregels	273
Maarten Luther		
J.H. Mauritz, S.D. Post,	Herdenk de trouw, honderd jaar	
ds. W. Visscher	Gereformeerde Gemeenten	12
Coenraad Mel	Gedenk aan uw Schepper	274
Mw. M.Renkema-Hoffman	Apeldoornse Studies 48	166
Ds. P. van Ruitenburg	Naar de kerk	95
Ds. P. van Ruitenburg	Aan moeder gebonden	106
Ds. P. van Ruitenburg	Een mooie leeftijd	179
Ds. P. van Ruitenburg	Aan moeder	213
L.M.P. Scholten	Nuttig tot lering	251
Laurens Snoek	Waarom zou ik bidden?	288
Ds. A.C. Uitslag	Het Evangeliezaad in de Schouwse kleigrond	250
J.M. Vermeulen	De zoon van Bornia, leven en werk van	261
	ds. E. du Marchie van Voorthuysen	
Ds. W. Visscher	Christen zijn	250
L. Vogelaar	Van zee tot zee zal Hij regeren	35
Geesje Vogelaar-van Maurik	Het Smalle Pad	287
Thomas Watson	Oprecht als de duiven	273
Ds. J. Westerink	Leer mij volgen	131
Prof. G. Wisse	De Heilsfeiten	83
Prof. G. Wisse	De Rechte Godsvrucht	93
Drs. P.A. Zevenbergen	Wat betekent.....?	179
Dagboeken		
Diversen	Mijn dagen zijn bij U geteld	35
Andrew Murray	Schep mij een rein hart	82
Dr. H.F. Kohlbrugge	Genade allee	275
Diverse predikanten	Licht op de kanttekeningen	289
Varia		
Honderd jaar Gereformeerde Gemeente 1907 – 2007		10
Dankbetuiging ds. en mevr. Vlietstra, Zeist		12

Opvoedingsavond / Kadervorming LCJ	24	
Chr. Geref. bezinningskring binnen de classis Leeuwarden	46	
Psalmzangdag in Bovenkerk Kampen	47	
Veel gestelde vragen aan Kliksafe	48	
Algemene ledenvergadering V G S	71	
Zendingsdag Chr. Geref. Kerk, Elburg	72	
Revoke	83	
Jeugdappèl – 16	84	
Haamstedeconferentie	84	
Mbuma zendingsdag, Utrecht	94	
Oranjeconcert in Bovenkerk Kampen t.b.v. Janneke Hulst	95	
Pinksterappèl	96	
Lunterse lezingen 2008-12-30	119	
Opnieuw thuisfrontavond op 30 mei	120	
Zendingsdag 2008, Zendingscomm. C.G.K. Zeist	155	
Hymn-avond	168	
Comm. Vormingswerk Chr. Geref. Kerken	203	
Kadervorming LCJ	238	
Kerst met de Psalmzangdag in Bovenkerk Kampen	275	
Kerstklanken uit Bovenkerk Kampen	291	
Israëldag 2008	291	
Stéphanos	292	
Persbericht		
Reformatorische studenten vereniging Depositum Custodi	143	
Congres 400 jaar Nadere reformatie & 25 jaar Stichting Studie der Nadere Reformatie in Middelburg	166	
Bureau manager Maarten van Middelkoop vertrekt bij LCJ	179	
Onderzoek naar mogelijkheden woonlocatie Siloah op de Veluwe	190	
Jaarlijkse psalmzangavond t.b.v. Stéphanos in Kampen	190	
Toogdag GBS Barneveld	202	
Themanummer over de uittocht uit Egypte	214	
Christelijke Gereformeerde bezinningskring binnen de classis Leeuwarden	215	
Kliksafe organiseert ambtsdragerbijeenkomsten. Mediaconsumptie in reformatorische gezinnen verandert drastisch	215	
LCJ 23+ Bijbelstudieconferentie	227	
LCJ voert actie China	227	
Jeugdappèl + 16	239	
Overgenomen		
Ds. G.J. van Aalst	Standpunten over homofilie schuiven	32
Ds. G.J. van Aalst	idem (2)	43
Ds. G.J. van Aalst	idem (3)	55
Ds. G.J. van Aalst	idem (4)	66
Ds. G.J. van Aalst	idem (5 slot)	79

Boekbespreking

Ds. A.A. Egas en ds. L.M. Jongejan, Waarom? Onbegrepen wegen, gebonden, 141 blz., € 1250, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN 978-90-331-2156-2.

Het keurig uitgevoerde boekje is door twee predikanten uit Middelharnis geschreven. Om en om hebben zij een hoofdstuk voor hun rekening genomen. In Gods Woord wordt er geworsteld met heel wat waarom- vragen. Vanuit de Bijbelse gegevens worden lijnen getrokken naar waarom- vragen in onze tijd. De Bijbelse personen die behandeld worden zijn: Jozef, Elia, Job, Asaf,

Jeremia, de jongeling te Naïn, Lazarus, Paulus en Christus. Op concrete heden- daagse manier worden zaken verwoord. Als het gaat om de worsteling van Asaf lezen we daarvan bijvoorbeeld op blz. 56: "In je gedachten zie je die mensen misschien wel voor je. Ze wonen in een prachtig huis, verdienen een smak geld. Ze zitten op fitness, zien er sportief en trendy uit en gaan drie keer per jaar op vakantie. Ze hebben een grote vrienden- kring en gaan van het ene feest naar de andere party. Hun kinderen kunnen goed leren en dat laten ze je ook wel voelen. Van tijd tot tijd hoor je het weer

hoe ze promotie gemaakt hebben en staat er weer een grote leaseauto voor de deur. Ze laten het goed merken dat ze wat meer zijn dan een ander. Maar ondertussen zijn ze zakelijk keihard en schromen niet om zich ten koste van anderen te verrijken." Naast enkele spel- lingfoutjes en het niet helemaal juist ci- teren van 1 Koningen 17:1 is belangrijker dat volgens mij Potifara niet de vrouw van Potifar is, maar de schoonmoeder van Jozef. Maar dit neemt niet weg dat ik het boekje van harte wil aanbevelen.

LCJ benoemt Van Vianen tot nieuwe bureaumanager

2 februari 2009

SLIEDRECHT – Het bestuur van het Landelijk Contact Jeugdwerk van de Christelijke Gereformeerde Kerken heeft Kees van Vianen uit Nieuwpoort met ingang van 1 februari benoemd tot bureaumanager.

Van Vianen (47) heeft binnen het LCJ al een lange staat van dienst. Zo werd hij in 1984 na de oprichting van het LCJ de eerste voorzitter. Hij trad in 2006 terug als voorzitter en werd in die hoedanigheid opgevolgd door huidig voorzitter Hendrik Kok.

Van Vianen leidt al jaren lang de jeugdvereniging van Nieuwpoort. Verder is hij op dit moment nog voorzitter van het LCJ-Jeugdcontact Noordeloos e.o..

Van Vianen is gehuwd en vader van drie dochters. Hij was in het dagelijks leven manager klantenservice-logistiek bij een internationaal bedrijf.

Bij het Landelijk Contact Jeugdwerk zijn ruim 180 christelijke gereformeerde jeugdverenigingen, kinder- en tienerclubs en 60 zondagsscholen aangesloten. Van Vianen gaat als fulltime bureaumanager/jeugdwerkadviseur leiding geven aan de werkorganisatie van het LCJ, verder bestaande uit nog twee jeugdwerkadviseurs, een part-time administratieve kracht en met hen aan zo'n 100 vrijwilligers in commissies en jeugdcontacten.

Daarnaast is het de bedoeling dat Van Vianen zich vooral richt op het verstevigen van de band tussen het LCJ als vrijwilligersorganisatie en de eigen achterban door middel van verdieping van contacten op plaatselijk niveau en door middel van fondsenwerving.

Het bestuur is dankbaar dat de ontstane vacature vervuld is met een zeer bekwame bureaumanager die het geestelijke aspect van het werk het belangrijkste vindt, hart heeft voor jongeren en aantoonbare organisatorische kwaliteiten heeft. Van Vianen: "Ik hoop dat mede door het werk van het LCJ de pastorale aandacht voor jongeren geïntensiveerd kan worden. We moeten jongeren opzoeken in hun leef- en denkwereld. Jonge zondaren moeten Christus leren kennen door een waar zaligmakend geloof."

Het blijft voor het LCJ een blijvende zorg om de benodigde gelden te ontvangen. De huidige bezetting van beroepskrachten is noodzakelijk om het werk verantwoord voort te zetten met betrekking tot identiteit en kwaliteit.

Door de inzet van medewerkers en vrijwilligers hoopt het LCJ dienstbaar te mogen blijven aan de ontwikkeling van het jeugdwerk, in het bijzonder binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken. Het diepste verlangen is dat de Heilige Geest middelen en activiteiten wil gebruiken om te werken in harten van jongeren en hen zo aan Christus zal verbinden.

Bestuur LCJ

Psalmzangdag in teken van Calvijn

Op D.V. zaterdag 14 maart 2009 wordt in de Bovenkerk te Kampen de landelijke Psalmzangdag weer gehouden. Dit jaar wordt op de Psalmzangdag stilgestaan bij het 500^e geboortjaar van de reformator Johannes Calvijn. Ds. L.W. van der Meij, predikant van de Christelijke Gereformeerde Kerk te Driebergen, zal de psalmen van toelichting voorzien en zich daarbij toespitsen op het thema "Calvijn en de psalmen". De samenzang wordt zoals gewoonlijk weer op het Hinsz-orgel begeleid door Peter Eilander. De psalmen worden niet-ritmisch gezongen uit de berijming van 1773. De Psalmzangdag is voor iedereen gratis toegankelijk. Wel wordt er twee keer gecollecteerd om de kosten te dekken. In de pauze zijn consumpties tegen betaling verkrijgbaar. De middag begint om 13.30 uur en is rond 16.30 uur afgelopen. Parkeertip: Stadhuis, Burg. Berghuisplein, op ca. 10 min. loopafstand van de Bovenkerk. Voor meer info: www.psalmezangdag.nl.

NOORWIJK/ZEE

Vrijstaande Vak.Bung. 3 slk,
op loopafst.van zee Heel mooie
omgeving ook om te fietsen
en te wandelen. inl. 0252-
412057/417512

Zorg dichtbij

Waar u ook woont,
Agathos brengt zorg dichtbij:
• Huishoudelijke verzorging
• Persoonlijke verzorging
• Verpleging
• Psychosociale zorg
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator
aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen.
Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de
CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUZZORG

T 010 264 07 77 | www.agathos-thuuzorg.nl

Zorg met een eigen kleur

SGJ zoekt...

Voor een jongen van 10 jaar oud zoeken we een logeergezin in Katwijk (Zuid Holland) of omgeving, waar hij gemiddeld eens in de maand een weekend kan logeren. Hij heeft een autistische stoornis zonder verstandelijke beperkingen. Hij vindt het heerlijk om buiten te zijn en speelt graag met andere kinderen. Hij houdt ook van rust om zich heen en weet graag waar hij aan toe is. Belangrijk voor hem is dat hij ook de kerkelijke gewoonten van thuis mee kan nemen. Daarom zoeken wij een gezin zonder tv, een gezin waar gelezen wordt uit de statenvertaling. Heeft u ruimte in uw hart en huis voor deze jongen? Wilt u dan alstublieft contact opnemen met de logeergezinbegeleider van de SGJ, Yvonne van der Keur, tel. 06-18501735 of mailen naar Yvonne.vd.keur@sgj.nl
Alvast hartelijk dank.

Stichting steun
**Messias
belijdende
Joden**

Postbus 22 3860 AA Nijkerk
www.messiasbelijdendejoden.nl

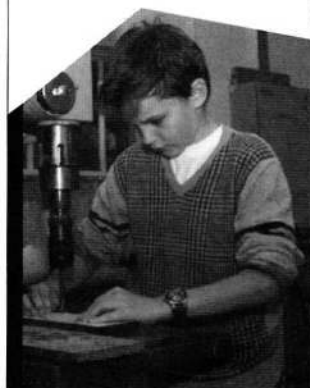
Voor informatie:
Ds. G. Bouw
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de
evangelieverkondiging
door Messiasbelijdende
Joden in Israël

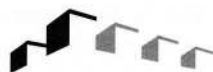
Stort uw gift
op rekening 37 78 53 496 (Rabobank)
of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing
of diaprojectie op uw gemeenteavond
of verenigingsavond

werken aan hun toekomst

Het Wartburg College biedt christelijk
voortgezet onderwijs op reformator-
ische grondslag. De school telt 3800
leerlingen, verspreid over vier locaties in
Rotterdam en Dordrecht.
Leerlingen kunnen bij het Wartburg
College terecht voor praktijkonderwijs,
vmbo, havo, atheneum en gymnasium.

WARTBURG COLLEGE

CHRISTELIJK VOORTGEZET ONDERWIJS
OP REFORMATISCHE GRONDSLAG

HERHAALDE OPROEP

Het bestuur nodigt belangstellenden uit te solliciteren naar de functie van

directeur locatie De Swaef m/v

Wij verwachten dat u in staat bent

- vanuit een bijbelse reformatorische overtuiging inspirerend en samenbindend leiding te geven aan een veranderende vmbo-locatie;
- met overtuiging de visie en belangen van de locatie en van de gehele school te behartigen;
- onderwijsontwikkelingen creatief te vertalen naar optimale mogelijkheden voor leerlingen en docenten;
- daadkracht te laten zien en resultaatgericht te werken.

Een profielschets vindt u op onze website. Het betreft een fulltime functie. Indienstreding: in overleg. Geïnteresseerden die nu in het bedrijfsleven werkzaam zijn, worden ook nadrukkelijk uitgenodigd te solliciteren.

U kunt een uitgebreid informatiepakket opvragen bij mw. A. Ippel, managementassistente centrale directie, telefoon (010) 410 16 82. Nadere informatie over deze functie kunt u verkrijgen bij de heer drs. G.J.A. Toonen, lid centrale directie, telefoon (010) 410 16 82 of (06) 205 96 788.

Een assessment maakt deel uit van de selectieprocedure.

De werving vindt zowel intern als extern plaats. Lopende sollicitaties blijven gehandhaafd.

Het onderschrijven van grondslag, doel en de overige benoemingscriteria van de stichting is vereist. Schriftelijke sollicitaties kunt u vóór D.V. vrijdag 13 februari 2009 richten aan: Wartburg College, t.a.v. de heer drs. G.J.A. Toonen, Postbus 9303, 3007 AH Rotterdam of mailen naar Alppel@wartburg.nl

Meer weten? Kijk dan op
www.wartburg.nl